

Сулаєва Н. В., д. п. н.,
доцент Полтавський
національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ КОНВЕРГЕНЦІЇ РІЗНИХ ВИДІВ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗВО

Підготовка сучасного вчителя у закладі вищої освіти є складним процесом, який в ідеалі поєднує збереження й використання найкращих здобутків минулого вищої педагогічної освіти та запровадження вартісних для освітнього сьогодення інновацій. З-поміж цінних надбань вітчизняної системи фахової підготовки майбутніх вихователів молодого покоління яскраво вирізняється активно впроваджуваний у 70-90-их роках обов'язковий складник формування вчителя-майстра – залучення студента педагогічного вишу до позанавчальної діяльності в художньо-творчих колективах. Головним її результатом вважали не становлення співака чи актора, а виховання особистості, здатної співіснувати та взаємодіяти в соціумі з умінням корисно та із задоволенням проводити вільний час і залучати до цього процесу інших.

Узагальнення досвіду роботи педагогічних ЗВО у цьому напрямі дозволило вченим і практикам XXI століття (І. Зязюну, М. Лещенку, Л. Лук'яновій, Н. Нічкало, М. Степаненку, Н. Сулаєвій) говорити про створене в минулому потужне підґрунтя для надання майбутнім учителям неформальної мистецької освіти.

Сьогодні неформальною мистецькою освітою (НМО) у системі професійної підготовки вчителя називають добровільну мистецьку діяльність особистості, що здійснюється поза формальним навчанням у вищому педагогічному закладі освіти, реалізується здебільшого в художньо-творчих колективах і не супроводжується видачею диплома офіційного зразка [1, с. 75].

Результативним процес залучення студентів до неформальної мистецької освіти є лише за умови її є конвергенції з формальною педагогічною підготовкою майбутніх учителів у закладах вищої освіти. Саме взаємовплив та взаємопроникнення формальної освіти (ФО) та неформальної мистецької освіти дає змогу створити позитивний життєвий простір у ЗВО, де цінними є позитивні враження від власної спроможності студента жити, діяти й реалізуватися в декількох видах освітньої діяльності. Це зумовлене тим, що в процесі збагачення формальної освіти неформальною мистецькою задовольняються соціокультурні й освітньо-професійні потреби учасників художньо-творчих колективів (музичних, хореографічних, образотворчих, театральних, літературних тощо).

У закладі вищої педагогічної освіти, де наявне поєднання ФО з НМО, утворюється позитивне естетичне поле, в якому наявні всі умови для розвитку особистості. Таким ЗВО, наприклад, є Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, де діє понад 30 художньо-творчих колективів, у яких студенти мають змогу отримати неформальну мистецьку освіту.

Освітнє середовище у таких вишах характеризується певними особливостями. Перш за все, у них засобами формальної освіти традиційно здійснюється виховний вплив на становлення особистості, водночас неформальна мистецька освіта стимулює процеси самовизначення, саморозвитку, самовиховання та самореалізації студентів, основи яких закладаються у формальній освіті. Важливим є й те, що діяльність художньо-творчих колективів НМО (на відміну від ФО) не обмежується типовими програмами, тому з'являється можливість максимально задовольнити інтереси молоді. Разом із тим взаємодія ФО та НМО дає можливість гнучко реагувати на запити й потреби, які в молодих людей швидко змінюються, й оволодівати саме тими знаннями, вміннями й навичками, що на часі, не чекаючи, доки відповідні теми з'являться в навчальних програмах. Цінним є й той факт, що в процесі отримання НМО виникає можливість залучати до викладацької діяльності й самих студентів – лідерів нових молодіжних рухів, які передають один одному знання, уміння та навички мистецької діяльності, – і професійних художників, музикантів, хореографів, драматургів, поетів тощо.

Однією з визначальних ознак створення позитивного життєвого простору особистості, яка навчається в умовах конвергентності формальної й неформальної освіти, є атмосфера довіри, взаємоповаги, взаєморозуміння студентів-учасників художньо-творчих колективів, яка виникає завдяки наявності спільних уподобань, обдарувань, прагнень. Тому рівень мистецької діяльності та творчої активності учасників таких колективів є надзвичайно високим, робота ефективною, що сприяє формуванню готовності майбутніх фахівців до педагогічної взаємодії з молодим поколінням.

Незаперечним є й факт, що в процесі конвергенції ФО та НМО відбувається не лише мистецький розвиток учасників художньо-творчих колективів, але й активізуються важливі механізми духовного становлення кожної особистості, її соціалізації, відбувається вдосконалення професійної майстерності майбутніх учителів. Усвідомлення важливості узгодження керованих та некерованих процесів формування особистості стимулює студентів педагогічного університету до поглиблення знань, набуття нових умінь і навичок роботи з учнями, а також до пізнання шляхів ефективної взаємодії з молодим поколінням.

Отже, конвергенція формальної освіти з неформальною мистецькою освітою у вищому педагогічному закладі є важливим чинником створення позитивного життєвого простору особистості, у якому употужнюється можливість особистісно-професійного розвитку майбутнього вчителя. Водночас це стає передумовою активізації студента педагогічного вишу в контексті нової парадигми освіти, що спрямована на максимальне розкриття його індивідуальних здібностей та унікальних особливостей.

Список використаних джерел

1. Сулаєва Н. В. Неформальна мистецька освіта майбутніх учителів у художньо-творчих колективах : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Наталія Вікторівна Сулаєва. – К., 2014. – 591 с.
2. Сулаєва Н. В. Підготовка вчителя в педагогічному просторі неформальної мистецької освіти : монографія / Наталія Сулаєва. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. – 408 с.